

~~00 Grc~~

000

Y 30
d.

2
PHILIPPI
FRAUNDORFFER,
Ph. & Med. Doctoris, & in
Marchionatu Moraviæ Physici
Provincialis,

Opusculum

DE

MORBIS
MULIERUM,

Ad

Mentem Recentiorū
constructum, & pluribus
selectioribusque Hippocratis
textibus munitum.

NORIMBERGÆ,

Impensis JOHANNIS ZIEGERI
ANNO M DC XCVI.

G

PHILIP

FRANCOIS

Th. & Mel. de la Roche

Monsieur de la Roche

Opuscule

MORIS

MONTAIGNE

Monsieur de Montaigne

consulter le catalogue

MONTAIGNE

Impensis Johannis de la Roche

Anno M DC XCI

2

Reverendissimis, Celsis-
simis, Excellentissimis, Illustris-
simis, Perillustribus, Generosis,
Nobilibus, Consultissimis,

Dominis,

DOMINIS

INCLYTIS QVATUOR

STATIBUS

Marchionatus Moraviae.

&c. &c.

Dominis , Dominis
 Patronis Clementissimis,
 Gratiofissimis, & plurimum Hono-
 randis, Gaudium, & libel-
 lum hunc.

A 2

In-

Inclyti Proceres, Do-
mini, & Fautores Gra-
tiosissimi,

DUæ res sunt in hoc
mundo præcipuæ, scri-
bit Hippocrates ad
Damagetum, Gaudium &
Tristitia; sunt verò plures
gaudendi, sunt plures tristan-
di causæ: Non minima gau-
dendi causa est Sanitas, à qua
vita dependet, non minima tri-
stan-

DEDICATIO.

standi causa est morbus, à quo mors incipit. Morbus, inquam, ad quem debellandum, & proinde hanc tristitia partem ab humano genere removendam, tot præclara Medicorum Ingenia, omnem lapidem moverunt in Regno Minerali, omne animal subjugarunt in Regno animali, omnes herbas probârunt in Regno Vegetabili, tot doctissima volumina scripserunt in Universa Medicina.

Horum nunquam satis laudatis conatibus, ut & ego pro mea tenuitate aliquid conferam, præsentî hâc meâ qualicumque opellâ de morbis Mulierum.

DEDICATIO.

initium feci, quam dum Vobis
Inclyti Proceres & Status Mo-
raviae, humillimè offero, spero,
quòd illam eò affectu suscipie-
tis, quò Vobis & Patriae gau-
dium ex Sanitate queritis, quod
abundans ac perenne ex animo
Vobis opto

Inclyti Nominis
Vestri

Devotissimus Cultor

Philip. Fraundorffer,
Ph. & Med. Doctor.

Ad

AD LECTOREM.

S Istotibi L.B. com-
pendium curatio-
num morborum
muliebrium ferè omniū,
ad mentem Recentiorum
constructum, & selectiori-
bus Hippocratis textibus,
quoad fieri potuit, muni-
tum. Si utilitatem inde
hauseris, habeo quod in-
tendo, si quædam minùs
probaveris, cogito quod

A 4 Hipp.

PRÆFATIO.

Hipp. lib. de arte Argum.
16. scriptum reliquit, *Sunt enim his, qui hanc artem probe nōrunt morbi partim non in obscuro positi, & non multi, partim non in manifesto loco hærentes, & multi sunt.* Et de veteri Medicina Argum.
16. *Quanquam ego etiam eum Medicum vehementer laudārim, qui parum delinquat, certitudinem autem exactam videre, rarò contingit.* Mor-
dacia malevolorum dicta nec ipse Hippocrates, Medicorum Princeps, effugere potuit, unde sequentes ipsius querelæ: *Artis Medicæ*

PRÆFATIO.

dica reſeſaſta ô Democrite,
pleriq; è vulgo hominum non
omninò laudant, verùm Diis
ſepè attribuunt, ſi verò natu-
ra reluctata perdiderit eum qui
curatur, Medicos reprehē-
dunt, Numen prætereuntes, &
ego ſanè mihi videor majorem
reprehensionem, quàm honorem
artis me aſſecutum eſſe, ita
ſcribit ad Democritum.
Vale & poſthac melius
aliquid exſpecta.

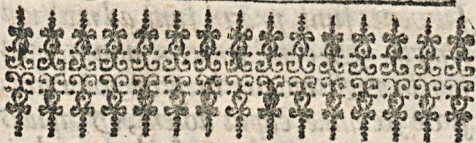
A 5

IN-

INDEX CAPITUM.

1. De Chlorosi.
2. De Mensium suppressione.
3. De Mensium nimio fluxu.
4. De Fluore albo.
5. De Partu difficili.
6. De Secundina retenta.
7. De Fœtu mortuo.
8. De Abortu.
9. De Torminibus post partum.
10. De Nimio lochiorum fluxu.
11. De Lochiorum suppressione.
12. De Mola.
13. De Passione hysterica.
14. De Sterilitate.

CA-

CAPUT PRIMUM.

De Chlorosi.

Chlorosis, alio No-
mine febris amatoria,
est totius ferè habitus
corporis, præsertim ta-
men faciei, præter naturam pallidus
color, cum gravitate & levi intume-
scentia partium, lassitudine, difficul-
tate spirandi post quaecunque eti-
am leve exercitium, dolore capitis,
palpitatione cordis, inappetentia,
aut certè appetitu depravato, pulsu
celeri & frequenti, unde febris no-
men accepit, suppressione men-
sium &c. Hipp. *Quibus colores, dum*

A 6

Ju-

Juvenes sunt, pravi sunt ad multum tempus & continenter, non tamen morbi regii modo, hi siue viri sint, siue foeminae, caput dolent, & lapides ac terram comedunt, & hæmorrhoides habent. 1. 2. prædict. argum. 37.

Causa hujus mali est crassa, viscida, effœtaque sanguinis, lymphæ, aliorumque circulantium humorum constitutio, à vita sedentaria, somno diurno, solitudine, tristitia (præsertim apud quas nubendi occasio tardat) frigore, aquæ potu, alimentis crudis, frigidis, insolitis, vel aliàs difficilis concoctionis, plus debito, vel saltem indebito tempore, puta immediatè antè vel post somnum, vel antequam priora concocta sint, ingestis, oriunda, siquidem ab hac omnia memorata symptomata commodissimè deducuntur:

Et quidem primò pallidus color;
nam

nam si vividus & rubeus color à sanguine benè constituto, & particulis sulphureis, volatilibus, energeticisque turgido, pallidus certè à viscido, crasso, effoetoque resultet necesse est.

Secundò, partium gravitas & intumescencia; nam sanguis dicto modo constitutus respectivâ suâ immobilitate motum circularem tardat, tardando in vasis plus minus stagnat, stagnando verò gravat, & fibras carneas plus debitò replendo, partes attollit in tumorem.

Tertiò, lassitudo ab hac ipsa modo dicta partium gravitate est partim, partim à defectu spirituum animalium, quibus in debita quantitate generandis sanguis iste existit ineptus.

Quartò, spirandi difficultas post

leve exercitium corporis fit, quia ad motum corporis augetur etiam circularis motus sanguinis, aucto hoc, sanguis, sicut per omnes reliquas partes corporis, ita etiam per pulmones, in majori copia cogitur, ibi ob sui consistentiam crassiorem, & venarum angustiam non nihil hæsitat; hinc venarum & arteriarum dilatatio, radicum verò tracheæ compressio, & exinde aëris consequitur interceptio; ut nihil dicam de obstructione & intumescencia glandularum inferioris ventris, quæ etiam motum diaphragmatis reddit difficiliorem.

Quintò, ex simili sanguinis in capillaribus cerebri venis hæsitacione & inde oriunda membranarum tensione, contingit dolor capitis.

Sextò

Sextò, cordis palpitatio, cùm nihil aliud sit, quàm ejus variis modis inordinata, vehemens & coacta pulsatio, ad motum convulsivum referenda, qui motus convulsivus, quia ferè à stimulo dependet, mirum non est, si à dicto sanguine producat, qui non solum suâ ob crassitiem & visciditatem diuturniore in ventriculis cordis morâ, illud ad inordinatum motum irritare potest, verum etiam suâ aciditate, quam ex eo acquirit, quòd sulphureo-volatilibus particulis omne acidum magnoperè contemperantibus plus minùs sit privatus.

Septimò, ciborum inappetentia, à fermenti ventriculi debilitate est, quod debilitans, partim ob activarum particularum defectum in sanguine, ex quibus scilicet par-

tia-

tialiter generatur, partim ob crudos sensim in ventriculo collectos humores, quibus involutum ulterius in actione sua impeditur.

Octavò quandoque appetitus depravatur, hoc est, ad insolita incomestibiliaque terminatur; quia sicut ad appetitum naturalem excitandum, specificâ & homini connaturali aciditate imprægnatum requiritur fermentum ventriculi, itâ post concoctionem dicto modo læsam, assumpta alimenta variis modis corrumpuntur, & exindè etiam fermentum ventriculi tandem specificâ quadam alteratione, ad peregrinum appetitum excitandum, aptatur.

Nonò fit pulsus celer & frequens; celer: quia sanguis ob particularum activarum defectum, magnam in corde effervescentiam

tiam non subit, unde diastole, quæ aliàs longior foret, brevior evadit, hinc pulsus celeritas; frequens: quia partim propter crassitiam & visciditatem, partim propter spirituum cor moventium penuriam, totus sanguis in diastole cor ingressus, per systolen in arterias non propellitur, unde fit, ut etiam modico in nova diastole, cor intrante sanguine, cordis ventriculi mox iterum impleantur, impleti ad novam stimulentur systolen seu contractionem, hinc pulsus frequentia.

Decimò, mensium suppressio, vel ab obstructione vasorum uteri est, cui generandæ dictus sanguis est aptissimus, vel verò ab ipsius sanguinis crassitie & visciditate, propter quam penetrandis uteri venis est ineptus.

His

His tamen non obstantibus, per se communiter periculosus morbus non censetur, nisi neglectus, valdè radicans & concoctionis viscera nimium debilitata essent.

Curatur primario alterantibus seu sangvinem reliquosque humores volatilifantibus, secundo alvum laxantibus, additis suo tempore stomachalibus, & corroborantibus, seu sangvinis vigorem & activitatem reparantibus, sive illa medicamèta sint, sive alimenta, sint exempli loco sequentes formulæ:

Pulvis alterans.

℞. *Œtis c.* Sulphure præp. ℥β.

Salis Fri

Centaur. min. aa. ℥ij.

Sacch. alb. ℥j.

Ol. cinnam.

Caryoph. aa. gut. x.

M. F. Pulvis.

DO-

Dosis ʒβ ad ʒj in jusculo fol.
melissæ, agrimon. & scolopend. al-
terato.

Electuarium alterans.

℞. Conser. v. artemis.

Capill. ven. aa. ʒj.

Magist. aperit. ꝑtis Myns. ʒβ.

Fæcul. bryon. ʒij.

Eleosacch. cort. aurant. ʒij.

Syr. de artemis q. s.

M. F. Elect.

Dosis nucis moschatæ quanti-
tas, bis, ter, in die.

Potio purgans & alterans.

℞. Fol. artemis.

puleg.

rut & murar.

melissæ aa. P. i.

sennæ s. st. ʒiij.

Rhab. el. ʒiβ.

Crem. ꝑri ʒβ.

His

His affunde aq. cichor. bullient
q. s. stent in infusione per noctem,
manè factâ unâ vel altera ebulli-
tione, in colaturæ ℥iijß dissolve

Mannæ calab. ʒxx.

Syr. ros. solut. cum senna ʒvj.

Spir. macis gut. xxx.

M. F. Potio.

Vinum stomachale & corroborans.

ʒ. Rad. emul. campan.

Catam. aromat. aa. ʒß.

fol. menthæ crisp.

chamædr.

puleg.

beton. aa. mß.

sem. fœniculi ʒij.

cass. lig.

Nuc. moschat. aa. ʒj.

Tartari chalybeat. ʒij.

concis. ac contus. & in nodulo li-
gatis, affunde vini generosi & an-
tiqui q. s.

Do.

Dosis bonus haustus in prandio & coena.

Interea vitanda erunt omnia, quæ crassam, viscidam, effoetamq; sanguinis constitutionem inducere supra notata sunt, & contraria omnia, præsertim corporis exercitia studiosè quærenda, quæ & coitus si honesto modo possit, tanquam utile remedium crebrius celebrandus.

CAPUT II.

De Mensium suppressione.

Mensium suppressio est ab anno ferè decimo quarto, ad quinquagesimum circiter, extra graviditatis aut lactationis tempus, sanguinis ex utero variè interceptus menstruus fluxus.

Primò, in uteri clausura. Hipp.
l. 1.

I. I. de morb. mul. A. 3. *Hoc autem contingit, si uterorum os conclusum fuerit; idque vel per membranam obductam in prima conformatione, vel per partium coalitum, aut in prima conformatione, aut post ulcus excoriationemve inductum.*

Secundò, in vasorum sangviferorum per uterum disseminatorum speciali angustia, seu profundiori situ, propter quam sangvis nonnunquam aliis viis ut hæmorrhoidibus, naribus, aut etiam pulmonibus effertur. Hipp. I. I. de morb. mul. Arg. 8. *Quibusdam mulieribus menses bimestres in utero existentes, multi per pulmonem procedunt.*

Tertiò, in sangvinis crassitie, visciditate & inde nata vasorum obstructione. Hipp. I. cit. Arg. I I.

Si

Si verò omnino non procedunt præ morbo, aut crassi & viscerati aut glutinosi fiunt.

Quartò, in sangvinis defectu ex fame, aut alia evacuatione enormi.

Quintò, in sangvinis nimia copia, vi cuius præ plenitudine exitum invenire non potest.

Sextò, in subitaneo terrore, consternatione, aut frigore admissio.

Qualia & quam periculosa symptomata hic morbus pro varia sui causa & duratione, miseris mulierculis inferat, in variis locis describit Hippocrates & quidem:

Quibusdam mulieribus menses bimestres in uteris existentes, multi ad pulmonem procedunt, & ubi recepti fuerint, omnia patiuntur, quæ in tabe dicta sunt, & non est possibile

bile ipsam superesse. l. i. de morb.
mul. Arg. 8.

Si verò fluxus ipsi non fiat, con-
tinget ut prægnans esse videatur,
Et cum viro coit, doleat, ut pu-
tet quid incumbere velut in ven-
tre habeat, Et stomachi dolore affi-
citur, maximè ubi quinquaginta
dies præterierint, Et dolor aliàs
atq; aliàs habet ventrem, Et partem
circa umbilicum Et collum Et in-
gвина Et lumbos, Et postquam
menses duo aut tres præterierint,
quandoq; menses ipsi aceruatim in
pudendum erumpunt, Et quæ pro-
deunt velut carnem esse putat,
quemadmodum ex foëtis corruptio-
ne Et nigra. ibid. Arg. 11.

Si verò non contingat ut menses
ipsi in pudendum procedant, suppu-
rati facti ad partem supra ingven,
juxta lateris mollitudinem erum-
pant

pant citra tuberculum, utpote pure rupto, & illa parte purulenta graueolentia procedunt. l. i. de morb. mul. Arg. 9.

In tertijs porrò mensibus optimè afficietur, si quæ prius insunt progressa fuerint educta, sin minus, mulier hæc patietur; suffocatio aliàs atq; aliàs in ipsam irruet, & febris aliàs atq; aliàs corripiet, ac horror ac lumborum dolor; hæc patietur in tertijs mensibus, si ipsi non prodierint; in quartis verò si non egressi prioribus exitum fecerint, etiam tunc tertii mensis afflictionibus omnibus magis affligetur, & maxime tempore mensium, deinde minus, sæpe etiam à dolore libera sibi esse videbitur; erunt autem in quartis etiam hæc signa; urinam multam ac crassam ejiciet aliàs atq; aliàs, & venter ipsius durus erit, & major
B quam

quàm prius, & dentibus fremet, & cibum a-versabitur, & vigilabit, hæc patietur in quartis mensibus, si verò curetur etiam in his, sana evadit; & in quintis, si non multi menses descenderint, dolor adhuc fortior accidit, in sextis verò jam est incurabilis, & juxta priora quidem signa magis dolebit &c. l. modò citato Arg. 5. & 6.

In Abderis Phaëthusa Pythææ Uxor, priore quidem tempore fecunda erat, cum autem maritus ipsius in exilium abiisset, menses inulto tempore suppressi sunt, postea dolores & rubores ad articulos oborti sunt, hæc autem ubi contigissent, & corpus virile factum est, & hirsuta penitus evasit, & barbam produxit, & vox aspera facta est, & cum nos omnia tentassimus, quæ ad menses detrahendos con-

conferre visa sunt, non prodierunt, & mortua est, cum non ita multo tempore postea vixisset; idem hoc contigit etiam Namysia Gorgippi Uxori in Thaso. Hipp. l. 6. de morb. popul. S. 7. in fine.

Cæterum mulieri mensibus deficientibus sanguinem ex naribus fluere bonum est. Hipp. S. 4. aph. 33.

Cura hujus affectus variat secundum causas, à quibus ille producitur.

Si ab uteri clausura dependeat, ferè manu chirurgicâ absolvitur.

Si à vasorum uteri naturali angustia sit, incurabilis judicetur, exceptò quòd symptomata aliàs superventura, menstruâ Venæsectione præveniri, sanguisqve per pulmones aliàsve vias erupturus, sic compesci possit.

B 2

Si

Si à sangvinis defectu; victus plenior sensim juvat.

Si à nimia copia sangvinis, tenuiori diætâ & venæsectione remouetur.

Si à subitaneo terrore, consternatione, aut frigore admissio; sudoriferum ex volatilibus porrectum prodest,

Si deniqve quod frequentissimum est, à crassitie, visciditate ac glutinositate sangvinis, indèqve nata vasorum obstructione malum dependeat, diuturn' quidem sæpe remediorum usus requiritur, curatur tamen, nisi nimium jam inveteratum esset.

Remedia potissimùm duplicia sunt, alterantia & purgantia; alterantia, quæ nimirum sangvinem attenuare, vasorumqve obstructionem reserare, purgantia, quæ

De Mensium suppressione. 29

quæ eundem sanguinem à parti-
bus heterogeneis ex mala Ventri-
culi concoctione collectis libera-
re valent.

Potio purgans & alterans.

℞. *Fol. Sabine*

rutæ aa. P. ij.

dictam. Cret.

rad. rub. tinct. aa. ʒß.

fol. or. s. st. ʒiiß.

epithymi ʒij.

Cort. Myrobal. Ind.

emblic. aa. ʒjß.

cinam. acut. ʒj.

His omnibus affunde aq. artemis.
bullient. q.s. stent in infus. per no-
ctem, manè factâ unâ ebullitione
in colat. ʒiiijß dissolve

Syr. ros. solut. cum Helleb. ʒvj.

Salis artemis.

Tartari aa. ʒj.

B 3

Aq.

*Aq. cinam. zß.**M. F. Potio.*

Nodulus alterans expertus.

*℞. Rad. Levist.**Galang. min.**Angelicæ aa. ziiij.**Ering.**Ireos flor. aa. zj.**fol. Matricaria.**Sabin.**Rorismarin.**Serpilli.**Puleg. aa. mß.**Baccar. Junip. recent. zj.**Cinnam. acut. ziiij.**Croci zj.**Salis Tartari ℥iiij.*

M. & concisa ac contusa includantur nodulo, s. q. vini albi generosi infundendo.

Pulvis alterans.

℞. Borrac. ℥j.

cinnam acut. ℥β.

myrrhæ

Croci aa. gr. viij.

Castor. gr. iij.

ol. spicæ gr. ij.

M. F. Pulvis.

In aqua puleg. propinandus & pro
necessitate repetendus.

Electuarium alterans.

℞. Fermenti veteris ℥β.

rad. asari pulv.

cinnam. acut. aa. ℥ij.

Gummi ammoniac. ℥iiij.

Magist. Stis aperit. Myns. ℥ij.

Salis card. bened.

artemisiæ aa. ℥ij.

Conser. v. Betonicæ ℥j.

Eleosacch. succin. ℥ij.

Syr. artemisiæ q. s.

M. F. Electuarium.

Dosis ℥β. ad ℥j. & ultra bis in
die. Vel

B 4

Tæ.

Tædampinguissimam in vino albo coquito, & trium cyathorum mensurâ utatur. Hipp. de Steril. Arg. 21.

His vel similibus internis jungi etiam possunt externa.

Sic Menses ducit aromatum suffitus. Hipp. S. 5. aph. 28.

Idem facit suffitus ex urinâ veteri, scoriis ferri candefactis affusâ.

Pessus.

*℞. Rad. belleb. nig.
rub. tind. aa. ʒij.*

fol. melissæ

sabinæ aa. ʒj.

Castor.

Semin. rutæ aa. ʒj.

redigantur in Pulverem & cum succo artemisiæ. F. Pessus Sydone alba involvendus. Possunt & fomenta fieri & similia, sed ut
omnia

omnia cum certiori effectu adhibeantur, juxta Hippocratem, tempore quo menses aliàs fluere solebant, adhiberi debent; *Fomenta* vero & *subditiones medicamentorum facito, conjecturâ factâ, ut omnia fiant & pro ratione adhibeantur, quo tempore menses prodeunt.* l. i. de morb. Mul. Arg. 25.

CAPUT III.

De Mensium nimio fluxu.

Menstruus sanguinis fluxus ex utero naturalis est, qui extra graviditatis aut lactationis tempus in mense semel, & temperamento, staturæ, generique vitæ mulieris commensuratus fit, idq; per 4. 5. 6. 7. vel 8. ferè dies; cæterùm si vel frequentius recurrat, vel semel quidem recurrens, diu-

B 5   tius

tius perseveret, aut copiosior sit, ut hinc virium lapsus, faciei pallor, inappetentia, febricula, pedum intumescencia &c. accidant, morbus est, de quo in præsentibus;

Causa formalis & proxima est vasorum sangviferorum uteri, vel nimia, vel contumax, vel facile saltem recrudescens apertio.

Causarum remotarum communior, est constitutio sangvinis acido-acris & scorbutica, quæ quomodo corrosivâ suâ qualitate vasa uteri aperire, maturumque eorum coalitum impedire, quin & uterum ipsum ad frequentem egestionem stimulare queat, explicatione non indiget; prodit autem se vel in excretionem sangvinis dolorifica, vel in consistentia illius serosa, vel in nigricantibus grumis, in quos excretus sangvis concrecere solet. Sed

Sed contingit quoque, ut sanguis per iram, insolationem, exercitium corporis, victum calefacientem, potum spirituosum, coitum immoderatum &c. præter naturam calefactus, fermentativo ac expansivo suo motu malum hoc inducat; sed hæc causa rarior videtur, siquidem debitâ quantitate evacuata, reliquus ferè spontè refrigeratur & sistitur.

Denique vasorum uteri per contusionem, casum, saltum, ponderis gestationem, clamorem vel similem violentiam ruptio aut vulneratio nonnunquam accidit, sed admodum raro.

Ex his causis minimum periculum portendit vasorum uteri à calidiore sanguine apertio, majus, eorundem per externam violentiam ruptio aut vulneratio;

maximum, ab acriori sanguine
 erosio; Universaliter in fluxu
 menstruo, si convulsio accedat, aut
 animi defectio, malum est. Hipp.
 S. 5. aph. 56. Pro cura in omni ca-
 su quies conducit ad sanguinis
 impetum infringendum; *Supina*
dormiat, & immota maneat, ait
 Hipp. l. 2. de morb. mul. Arg. 77.
 conducit, & venæsectio præfer-
 tim in brachio instituta, ut sic e-
 vacuato in superioribus partibus
 sanguine, reliqui per uterum ef-
 fluxuri motus facilius cohibeantur;
 ex eo etiam sine mulieri menses si
 cohibere voles, cucurbitam quàm
 maximam ad mammas appone. S. 5.
 aph. 50.

Cæterùm remedia pharmacev-
 tica, si morbus à sanguinis æstu
 proveniat, sunt refrigerantia, si
 à venarum violenta ruptione, ad-
 strin-

stringentia & vulneraria, si à sanguinis constitutione acido-acri & scorbutica, absorbentia & dulcificantia, sed præmissis purgantibus, juxta illud: *mulieri menses decolores, & non eodem tempore semper prodeuntes purgatione opus esse significant.* S. 5. aph. 36.

Mixtura refrigerans.

℞. *Aq. acetosæ*
portulac. aa. ℥β.
succi limon. ℥β.
Nitri corallat. ℥ij.
Syr. papav. errat. ℥iβ.
M.

Alia.
℞. *Succi millefol. ℥i-v.*
aq. urticæ ℥viiij.
Syr. semper vivi simpl. ℥ij.
M.

B 7

Mix-

Mixtura adstringens.

℞. Aq. plantag.
centumnod. aa. ʒiβ.
Pulv. lap. hematit. ʒβ.
sang. dracon. gut. xv.
laud. opiat. gut. j.
diacod. simpl. ʒvj.
M.

Decoctum adstringens.

℞. Rad. bistort.
tormentilla aa. ʒβ.
fol. equiseti
bursæ pastoris aa. Mj.
Millefol. Mβ.
flor. rosar. rub.
balaust. aa. P. ij.
cort. granat. ʒij.
aq. fol. quercūs
pyrole aa. q. s.
F. decoct. ad ʒvj. in colat. dis-
sol-ve
Trochisc. de Carabe ʒiiij.
Syr.

Syr. myrtin.

de pilosella.

de mentha min. aa. ʒj.

M. dosis ʒiij. ad ʒvj.

Ad nonnihil adstringendum sanguinisque acrimoniam absorbendam, spongiam combustā ac tritam vino odorato dilutam bibendam dato. Hipp. de nat. mulier. Arg. 63. vel Muli sterco combusto, terito, ac cum vino dato. l. 2. de morb. mulier. Arg. 71. Cancros fluviatiles in vino suffocato & vinum bibendum dato. de nat. mul. Arg. 63. convenit & sequens pulvis:

R. Fol. menthæ crispæ

chamedrios.

consolidæ saracen.

botryos aa. ʒj.

Crystal. præp. ʒij.

Succini præp. ʒj.

rubricæ fabril.

cre-

creta Colon. aa. ʒʒ.

Elæosach. nuc. moschat. ʒʒ.

M. F. Pulvis.

Dosis ʒj. pro necessitate.

Inter externa commendat Hippocr. pro pessario *stercus asini*, de nat. mul. Arg. 61. Item *capræ cornu* & *gallam suffito* & *sistetur fluxus*. l. 2. de morb. mul. Arg. 74. *Sulphur* & *Mandragoram* in vino macerato, terito, & *lanâ excepta* apponito. ibid. Arg. 77.

CAPUT IV.

De Fluore albo.

Fluor albus ad contradistinctionem à fluxu menstruo sic dictus, est vel continua vel per vi-
ces recurrens stillatio per locos muliebres, humoris modo albidi:
Hipp. l. 2. de morb. mul. Arg. 9.

Flu-

Fluxus albus fluit velut alba asini
urina; modò flavi: idem ibid.
Arg. 13. Fluit subluteum velut ex
ovo viscosum, modo foetidi: ibid.
Arg. 8. Fluxus fulvus fluit velut
ex ovo vitioso multus & graueo-
lens; modo corrosivi: ibid. Arg.
14. purgatur velut à carnibus as-
satis humor, & pudendum exulce-
ratur, & ad quamcunq; aliam cor-
poris partem destillârit.

Symptomata quibus pro varia
sui intensione vel duratione in-
terdum stipatur, potissimùm hæc
sunt? In facie sunt tumores albi, &
partes ambæ sub oculis tument, &
hydropi formes ac non valdè bonâ
specie præditi sunt oculi, ac hebe-
tes, & color corporis subalbidus, ac
pustulosus, & venter imus tumidus,
& in maxillis pustulæ paulatim ru-
bentes, parvæ, aquosæ ac malignæ.
&

Et in cruribus tumores laxi, Et si
 presseris digito, notæ imprimuntur
 velut in fermento, Et os salivâ re-
 pletur, Et stomachi morsus percipi-
 unt, cum jejuna fuerint, aut etiam
 vomuerint velut acidam aquam,
 Et si ad acli-ven locum procedunt,
 anhelatio citius corripit Et stran-
 gulatio, Et crurum perfrigera-
 tio Et genuum impotentia, Et in
 ore ulcera fer-vida, ac superficia-
 ria, Et uterus præter naturam a-
 peritur, &c. Hipp. ibid. Arg. 9. cæ-
 terum nonnullas etiam hydrope
 vel tæbe consumi certum est.

Hujus morbi duplices causæ
 considerandæ veniunt, illæ nem-
 pe quæ serosos, pituitosos & aci-
 dos tales humores in corpore cu-
 mulare, & illæ, quæ cumulos per
 uterum potius quam per aliam
 viam dimittere aptæ sunt.

Pri.

Primæ classis sunt vita sedentaria, somnus longus, aër nebulosus, pluviosus, crebriora balnea, immoderatus aqueorum liquorum potus, fructuum recentium & fugacium esus, & omnis repletio ex crudis, frigidis & acidis sæpius repetita.

Secundæ classis est glandularum, per uterum, illiusque vaginam disseminatarum nimia laxitas, ductuumque excretoriorum amplitudo, quin & sphyncterulorum, quibus hi ductus claudi recludique solent, major minorque resolutio, vel à frequenti difficilive partu, vel coitu immoderato, vel longo copiosoque mensium fluxu, vel ipsâ peccantium humorum copiâ producta.

Fluxus albus in senioribus mulieribus magis fit, quam in junioribus.

bis. Hipp. l. cit. Arg. i. Curatur duplicibus remediis, evacuanti-
bus; ut humor peccans vel per
alvum, vel per vesicam, vel per
poros cutis à sanguine separetur;
alterantibus, ut qualiscunque il-
lius vitiosa qualitas convenienter
corrigitur, ac perversus uteri to-
nus quoad fieri potest, emen-
detur.

Potio purgans & alterans.

℞. Rad. cyperi rot.

angelicæ aa. ʒj.

fol. puleg.

calamint. aa. P. ij.

summit. centaur. min. P. j.

sem. anisi ʒj.

fol. sennæ s. st. ʒiij.

Mechoacan. alb. ʒij.

Turbith. gum. ʒss.

Crem. Tartari ʒij.

In

In fund. in aq. comm. per noctem, manè bulliant parum, in colat. ℥iij. dissolve

Syr. de Rhab. ℥j.

spir. Tartari comp. gut. xxx.

M. F. Potio.

Potio diuretica.

℞. Rad. apii

eringii aa. ℥ij.

fol. Eupator. aquat.

chærefol. aa. Mj.

bac. junip. rec. contus. ℥iβ.

sem. saxifrag.

sesel. aa. ℥j.

coq. in aq. asparag. ad ℥v.

colat. sine express. factæ adde

Sal. vol. succin. gr. vj.

Syr. de s. rad. ℥β.

M. pro Dosi.

Pro sudorifero serviet decoctum ligni S. vel Theriaca, vel mixtura sequens:

℞. Aq.

℞. Aq. foeniculi
 scordii aa. ʒvj.
 theriacal. simpl. ʒʒ.
 ocul. ʒ. præp. ʒʒ.
 Bezoar. min. gut. xij.
 Salis ebuli
 Salsaparille aa. ʒʒ.
 syr. card. bened. ʒij.
 M. pro Dost.

Electuarium alterans in fluxu
 non corrosivo,

℞. Conser. v. betonic.
 sambuci aa. ʒj.
 rad. helenii
 acori
 cort. aurant. omnium condit.
 aa. ʒij.
 Nuc. moschat. in Ind. condit.
 N. j.
 boli armen.
 Terræ sigil. aa. ʒij.

C.C.

C. C. usti pr æp. ʒi.
ol. cinam. gut. x̄v.
Syr. cort. Citri q. s.
M. F. Electuarium.

Electuarium alterans in fluxu
corrosivo.

℞. Conser̄v. Viol.

Nymphææ aa. ʒiʒ.

Gum. arab.

tragacanth. aa. ʒiʒ.

Chalyb. cum Sulphure pr æp.

ʒiʒ.

Crystall. pr æp.

coral. rub. pr æp.

lap. hæmat. aa. ʒj.

Cum syr. de symphyt. Fern.

F. Electuarium.

Dosis ʒʒ ad ʒj manè & vesperi.

Ad eundem scopum valet eti-
am lac, aut ejus serum, per plures
dies continuatum, quod in pluri-
bus

bus locis præsertim lib. 2. de morl.
mul. Arg. 14. Hipp. valdè com-
mendat his verbis: *postea per die*
40. lac bubulum calidum bibat, &
per diem nihil edat, ut ita dicam,
optimum enim hoc est, nam & pur-
gatur, & nutritur, & fluxus ob-
tunditur ab ejusmodi lacte.

Si præterea ad noxam uteri cor-
rigendam etiam injectione uti
volueris, *myrti folia & lauri &*
bederæ in aqua coquito & cum
hac tepida colluito. Svadente
eodem ibidem. Arg.

73.

CA^m

CAPUT V.

De Partu difficili.

Partus difficilis est, qui aut temporis, quod insumit, longitudine, aut symptomatum, quæ inducit gravitate, jam foetui, jam matri, jam utrique periculum minatur. Hic quatuor potissimum modis fit :

Primò, si membranae, foetum involventes crassiores sint, ut à foetu vel nullo modo, vel non sine difficultate rumpi possint: nam quando mulieri partus appropinquat, tunc puero se movente, & manibus ac pedibus calcitrante, pelliculam quandam internam rumpi contingit, rupta autem una, etiam aliae debiliorem vim habent. & rumpuntur, primum quidem illi con-

C   tigue

tigæ & cohærentes, postea externa, cum autem ruptæ fuerint pelliculæ, tunc foetus à vinculo solvitur, & agitur foras procedit. Hipp. de natura pueri. Arg. 37.

Secundò, si foetus grandior, vel geminus existit, vel si obliquus procedat, difficilis fit affectio, l. i. de morb. mul. Arg. 47. Item si aliàs vitiosâ figurâ, puta manu, pede, naribus, &c. orificio uteri se offerat, quod interitûs periculum subit, quum in utero vertitur. Idem de octimestri partu Arg. 2.

Tertiò, si ipsæ viæ naturaliter angustiores sint, ut in primiparis, aut staturâ parvis, vel propter plethoram, pinguedinem, tumorem, molam, faeces alvi, calculum vesicæ &c. angustentur.

Quartò, si parturientis vires à morbo aliquo prægresso, aut conati-

natibus parturitionis antè tempus editis, vehementius sint attritaè.

Sicut eventus hujus affectionis pro causarum diversitate variat, ita etiam cura pro earum varietate non nihil est diversa;

In membranarum foetum involventium crassitie conveniunt, quæ ad foetum pellendum, eumq; & matrem in suo labore debite roborandum communiter pro expertis habentur, ut ex formulis mox sequentibus patebit, cæterum his nihil juvantibus, artificiosa membranarum ungue obstetricis dissectio, negotium feliciter absolvit.

Si foetus grandior aut geminus fuerit, præter modò laudata foetum pellentia, etiam emollientia & vias dilatantia, extrinsecè adhibita, conducunt.

C 2

Qui

Quicumq; verò duplicati compli-
cantur & in osculo uterorum in-
cumbunt, (idem de quavis aliâ vi-
tiosâ figurâ intelligendum:) eos, si-
vè vivi fuerint, si vè mortui, rur-
sus retrò protrusos vertere oportet,
quo secundum naturam in ca-
put exeant. Hipp. l. I. de morb.
mul. Arg. 86.

In viarum angustia naturali,
aut à pingvedine, tumore, calculo
vesicæ, molâ &c. producta, præ-
ter dicta emollientia vix aliud su-
perest remedium, à plethora ta-
men vel alvi facibus si fiat, ibi san-
guinis missio, hic clysteres pur-
gantes ad votum erunt. Coeterùm
confortantia & foetum pellentia
ubique valent, præsertim in partu-
rientis debilitate, item *sternutatio*
accedens bono est. S. 5. aph. 35. se-
quuntur formulæ:

Mix.

Mixtura pellens & roborans.

℞. Aq. Puleg. ℥j.
benedict. serpil. Myns.
ciñam. cum vino dest. aa.

℥℞.

Trobisc. de myrrha ℥j.
Extract. Croci. ℥℞.

ol. baccar. laur. dest. gut. i. v.

Syr. è succo borrag. ℥v. j.

M. pro Dosi.

Pulvis ejusdem facultatis.

℞. Rad. dictam. alb. ℥j.

fol. marrub.

ruta.

Jabinæ aa. ℥℞.

fl. centaur. min.

cheiri

la vend. aa. ℥℞.

visci querc. ℥℞.

Cass. lign.

myrrhæ

C 3

bor-

borrac.

castor.

offis de corde cervi

nucis moschat. aa. ℥j.

ol. cort. citri gut. xv.

M. F. Pulvis in sex doses dividendus, & in vino Hispanico propinandus.

Inseffus vias dilatans.

℞. herb. artemis.

puleg. aa. miß.

mercurial.

malvæ.

altheæ.

branc. ursin. aa. mij.

rad. bryon. alb.

liliorum alb. aa. zij.

sem. lini

foenigræc. aa. zj.

bor d. mund. miß.

F. decoct. in aq. com. pro Inseffu.

Cly-

Clyster purgans:

℞. *Rad. althææ*

bryon. aa. ʒvj.

herb. parietar.

atriplicis

artemis. aa. mj.

pulpæ colocynth.

croci metall. in nodulo ligator.

aa. ʒj.

coq. in aq. font. ad ʒx.

In colat. dissolve

Elect. diaphæn.

diaprun. solut. aa. ʒiij.

Sal. gemmæ ʒj.

M. pro Clystere.

Pulvis sternutatorius:

℞. *rad. belleb. alb.*

herb. majoran.

salviæ

fl. lilior. convul.

C 4

sem.

Sem. nigella

piper. alb. aa. ℥j.

ol. cinam.

cort. aurant. aa. gut. iij.

M. F. Pulvis.

CAPUT VI.

De Secundina Retenta.

Retentio Secundinae est placenta uterinae & membranarum foetum involventium, quin & partus ipsorum vasorum umbilicalium diuturnior post partum in utero mora.

Hujus prima causa est quam Hipp. l. 1. de morb. mul. Arg. 64. notat: *Si per vim ruptus fuerit umbilicus, aut ab obstetrice umbilicosca per imperitiam resectus, quae videlicet umbilicum prius incidit, antequam secunda ex utero exisset.*

set, & uteri sursum retrahunt secundam utpote lubricam &c.

Secunda, est placentæ uterinæ cum parietibus uteri firmiter connexio, propter quam difficilius ab eo divelli potest.

Tertia, superveniens post exclusum foetum terror, timor, aut frigus, quæ omnia uterum in egestione sua interturbare, ac orificium illius arctius constringere valent.

Quarta, puerperæ à laborioso partu insignis debilitas, propter quam necessarios conatus amplius edere non potest.

Eventum Hipp. lib. cit. Arg. 65. sic describit: *Si mulieri secunda relicta fuerit, si non ampli fuerint uteri, purgatio ipsa minus procedit, quam oportet, & venter durus sit, ac magnus, & frigus detinet, &*

febris acuta, & dolor per totum corpus, & ventris maximè partem eam, quæ est infra umbilicum, & gravitas fit in uteris, & tormen-velut foetus insit, & curata secundam brevi ejicit putrefactam, & sana evadit. Secus convulsiones, lipothymias, refrigerationes extremorum, sudorem frigidum, quin & mortem ipsam sæpè subsequi, docet rerum omnium magistra, experientia.

Pro curatione præstat dare ea à quibus maximè purgantur puerperii purgamenta. Idem loco cit. Arg. 63. Idem injectionem in uterum hoc modo describit: *Crocum leviter tritum drachmæ unius pondere, cum adipe anserino infundito, & ad plurimum tempus finito, ibid. Arg. 107. Sic ut secundæ excidant, sternutatorio indito, nares*
 &

Et os apprehendito. ait S. 6. aph.
49.

Proderunt item sequentia :

℞. Aq. meliss. cum vino dest. ℥i℞.
cinam. cum vin. dest. ℥j.

Extract. artemis. ℥℞.

myrrhæ gut. xij.

croci gut. vj.

• priapi cervi pul. v. ℥℞.

ol. sabin. gut. v.

Syr. de artemis. comp. ℥℞.

M. pro Dosi.

vel

℞. Testicul. equin. pul. v. ℥℞.

rad. levis.

borrac.

glaciei Mariæ aa. ℥℞.

cass. lig.

croci Aust. aa. gut. v.

M. F. Pulvis.

propinatur in vino Hispanico.

C 6

vel

vel

℞. Rad. Aristol. rot.

helleb. nig.

myrrh.æ

galban. aa. ʒj.

colocynth. ʒʒ.

cum felle bovis f. pessarium.

Quibus tamen vel similibus, quin
 & peritæ obstetricis aut chirurgi
 manu adhibitâ, si nihilominus se-
 cundinâ in utero putrescat, putri-
 lago per injectiones detergentes
 evocanda, & supervenientiâ sym-
 ptomata propriis remediis
 demulcenda erunt.

CA-

CAPUT VII.

De Fœtu mortuo.

Fœtus in utero moritur, vel ante partum, vel in partu.

In Partu, quando causæ difficilis partûs, suo loco enumeratæ, sunt graviores & majores.

Antè Partum, quando vel ictu vel casu prægnantis vehementius colliditur, vel ob febres, alvi fluxus, hæmorrhagias, uteri inflammationem, hydropem &c. convenienti alimento privatur.

De hujus diagnosi Hipp. l. de super fœt. Arg. 8. sic scribit: *Si qua partui vicina sit, & oculos cavos habet, & facies intumescat, & ipsa tota itemq; pedes tument, ut velut à pituita alba apprehensa appareat, & habeat aures albas, & sumum*

Nasum album, & labia livida, ea ipsa mortuos gestat, quos pariet, aut vivos prave & non vitales, & exangues, utpote morbosos. & ibidem. Arg. 6. Cum puer immortuus fuerit, tum aliis signis conjecturare id licet, tum jubere ut aliquando in dextro latere jaceat, aliquando in sinistrum transmutet, translabitur enim in utero puer, ex quo mulier se vertit, veluti lapis, aut aliud quiddam, si mortuus fuerit, & spectinem frigidum mulier habet.

His accedit, quod nihil in ventre amplius moveatur, mammae flaccescant, tractu temporis halitus cadaverosus, vel etiam sanies per vulvam exeat, febris lenta, animi deliquia & convulsiones &c. superveniant.

Educitur foetus mortuus, vel pharmaciâ, vel chirurgiâ.

Ex

Expharmacia seruiunt omnia,
quæ ad partum difficilem, aut se-
cundinam, retentam proposita
sunt, quibus apud robustiores hoc
solum addere libet :

℞. Rad. Asari ʒj.

mei ʒβ.

myrrhæ ʒj.

ʒrii vitæ gr. iij. vel iijj.

Sacch. & syr. de cinam. q.s.

M. F. Bolus.

Chirurgiam hodiè varii variè
exercent, placet hîc methodum
antiquorum ex Hipp. annectere,
quam l. i. de morb. mul. Arg. 87. sic
describit: *Dissectum per scalpellum
caput cum contusorio instrumento,
ne in ramenta findatur, contun-
dito, & ossa per ossium volsellam
aut tractorii instrumentum iuxta
claviculam immissum, prout habue-
rit,*

rit, extrahito, non multis simul sed paulatim exemptis; ac rursus ablati, cum Verò hæc foras extraxeris, Et in ipsis humeris fueris, ambas manus in articulis cum ipsis humeris secato, Et ubi hæc extraxeris, siquidem fieri poterit, ut exeant, etiam reliquã facile extrahito, si Verò non obediãt, totum pectus usq; ad jugulum fundito, Verùm ca-Veto, ne in Ventrem feces, Et aliquid de intestino denudes, exit enim Venter Et intestina Et stercus, si Verò horum quid excidat, majoris negotii jam res fit, contundito autem costas, Et scapulas contrahito, Et facile postea reliquum foetus procedet, nisi jã Ventrem tumidum haberet, si enim tale quid fuerit, melius est Ventrem foetus le-Viter perforare (flatus enim solum à ventre exit) sic facile pro-dibit Et c.

Idem

Idem ibidem : quicumq; verò
foetus cruris aut manum foras pro-
tendunt, quicquid sane foris fuerit,
quantum potes, penitissimè resecato,
Et reliquum profunditate intus ex-
ploratâ protrudito Et foetum in
caput vertito; cùm autem verte-
re aut secare puerum voles, unguis
de manibus tuis resecato, scalpellum
verò quo dissecas incurvum potius
sit, quàm rectum, Et huius caput oc-
cultato per indicem digitum, eodem-
que interna explorato ac deducito,
itâ ut caveas nè uterum at-
tingas.

CAPUT VIII.

De Abortu.

OMnis immaturi foetus violenta ex utero exclusio dicitur abortus, & fit variis de causis:

Primò, quando eidem, quocunque modo, debitum alimentum subtrahitur, ut in mensium fluxu; Hipp. l. I. de morb. mul. Arg. 43. Si enim in ventre habuerit, & appa-
ruerint menses, aut abortus fiunt, si fuerint plures & malè olentes, aut foetus morbosi fiunt. In venæse-
ctione largiori; Idem S. 5. aph. 30. *Mulier in utero gerens, sectâ Venâ, abortit, eoq; magis, si sit foetus grandior.* In alvi fluxu: Idem S. 5. aph. 34. *Mulieri utero gerenti, si alvus multum fluat, periculum est nè abortiat.* In Inedia aut aliunde nata gracilitate: Idem S. 5. aph.

aph. 44. *Quæ præter naturam tenues uterum gerunt, abortiunt, donec habitiores fiant.* In uteri denique inflammatione, abscessu, ulcere, hydrope &c. Idem l. 1. de morb. Mul. Arg. 40. *Sed & ipsi uteri naturas habent, quibus abortum faciunt, cum sunt flatuosi &c.*

¶ *Secundò, quando foetus sufficiens in utero spatium negatur, in usu vestium arctiorum, mola, foetu duplici, triplici, aut uno grandiore, mala uteri conformatione, & in specie nativa angustia. Hipp. l. de superfoet. Arg. 12. *Mulier, quæ concipit quidem, perdit autem foetus bimestres exactè in eodem tempore, & neq; prius, neq; posterius, atq; hoc iterum atq; iterum perpessa fuerit, imò si etiã trimestres aut quadrimestres, siue vetustiores perdiderit, juxta eundem modum, talibus uteri**

(pue-

(puero augeſcente & bimeſtre aut trimēſtre, aut quantumcunq; tempus tranſgrediente, ſi quando etiā aliā augeſcit) in majorem amplitudinem non porriguntur, ita ut non ampliū ſufficiant capiēdo foetui, ſed propterea perditur eodem tempore.

Tertiò, quando uterus aut totum corpus vehementius commovetur, agitatur, & concutitur, in terrore, caſu, ſaltu, levatione ponderis, vomitu, tuſſi, coitu immoderato, ictu, alvo adſtricta, teneſmo, quæ & alia plura Hipp. l. i. de morb. mul. Arg. 40. his verbis comprehendit: *Multa verò etiam alia ſunt pericula, in quibus foetus corrumpuntur, nam ſi mulier in ventre habens egrotarit, aut debilis fuerit, aut onus levavit, aut percuffa fuerit, aut ſaltarit, aut cibum ſaſtidierit, aut animi deliquio corre-*
pta

pta fuerit, aut amplius aut minus
nutrimentum accipiat, aut timeat,
aut consternetur, aut vociferetur,
aut intemperanter vivat, foetum
corrumpet.

Diagnosis abortus duplex est,
probabiliter futuri, & jamjam in-
stantis:

Abortum probabiliter futurum
praeter unius pluriumve dictarum
causarum praesentiam indicat
mammarum extenuatio Hipp. S. 5.
aph. 37. Si mulieri utero gerenti
mammas subito extenuantur, abortus
sequitur. Item lactis copiosus e
mammis fluxus S. 5. aph. 52. Mu-
lieri uterum gerenti, si lac copiose
e mammas fluat, foetum imbecillum
indicat.

Abortum jamjam instantem
primò accedens inferiora ventris
insolita gravitas, corporis horror
vel

vel rigor, mox dolores fortes & frequentes, à regione renum ad os sacrum & pubem exporrecti, cum quodam ex utero egerendi conatu manifestant.

Præcavetur abortus remotè futurus, causas ejus intrinsecas superius enumeratas, si tolli possint, in tempore tollendo, & extrinsecus, si vitari queant, studiosè vitando.

Instans verò, nisi jam foetus inversus esset, vel internum uteri orificium pateret, aut denique jam demortui signa adessent, impeditur, ægrotam in debita quiete servando, venam brachii, si plethora urgeat, secando, ac dolores reliquaq; symptomata his vel similibus remediis compescendo;

Mix.

Mixtura, dolorem sedans, & foetum debilem roborans:

R. *Aq. anethi*

chamom. aa. ℥j.

balsam. embr. ℥β.

coral. rub. prap.

ebor. prap. aa. ℥j.

laud. opiat. gr. j. vel ij.

Syr. gran. Kerm. ℥ij.

M. pro Dosi.

Clyster dolores cohibens:

R. *Rad. Althææ*

lil. alb. aa. ℥β.

fol. Malvæ

parietar. aa. Mj.

fl. melilot. Mβ.

coq. in lacte vaccino ad ℥x.

in colat. dissolve

Philon. Rom. ℥iβ.

ol. anethini ℥j.

vitel. ovi N. j.

M. F. Clyster.

Sac

Sacculi dolores demulcentes :

℞. Fol. *Mercurial.*

hyosciami

sangvisorbæ

bursæ pastor. aa. Mij.

Fl. *Nymphææ*

papa. v. sati. vi

mal. v. e

melilot. aa. Mß.

bord. mund. Mj.

mixtis & simul incisiss, impleantur
tres sacculi in lacte coquendi, &
lumbis atque regioni pubis repide
imponendi.

Vel hæ ipsæ partes sequenti un-
guento ungantur.

℞. Ung. *Comitissæ*

Anodyn. aa. ʒj:

Extract. opii gr. vj.

M. F. Unguentum.

CAPUT IX.

De Torminibus post Partum.

Postquam nullus facilè humanus partus adeò facilis est, quàm in illo quàm post illum sua in utero tormina persentiat puerpera, (sed quæ post aliquot horas vel biduum saltem, spontè disparent) hïc ea tantùm intelligenda, quæ solitò aut acutiora aut diuturniora sunt.

Necessitas torminum istorum est placentæ uterinæ necessaria ab utero divulsio, in qua contingere non potest, quin major vel minor fiat vasorum laceratio, parietumq; uteri excoriatio, unde dolor, præsertim si etiam partem læsam necessariò alluens, lochiorum sanguis serosior acriorq; existat.

D

Ubi

Ubi proinde dolores isti solito graviores aut diuturniores, & per consequens, manu medicâ auferendi veniunt, id vel ad lacerationem excoriationemque uteri majorem, vel ad sanguinem solito acriorem & serosiores, vel ad utrumque referendum est.

Undecunque ferè oriantur, plus molestiæ quàm periculi afferre solent, quandoque tamen ubi vigiliæ accedunt, non immeritò convulsio & exinde periculum timetur.

Cura tota anodynis & sanguinis acrimoniam temperantibus absolvitur, à quibus tamen ea, quæ humores incrassare, & sic lochiorum fluxum impedire possent, excludenda sunt.

Hipp. l. i. de morb. mul. Arg. 66. ait: *Si ex partu doleat, resinam te-*

idli

D

re-

rebinthinam & mel & vinum tepidum sorbenda dato. Ego sequentia non inutilia esse puto ;

Mixtura,

℞. Aq. menthæ ℥j.
levis. ℥β.
coral. rub. præp.
C.C. usti præp. aa. ℥j.
ol. Nucist. dest. gr. iij.
laud. op. gr. j. vel ij.
syr. hypericon. zij.
M. pro Dosi.

Unguentum.

℞. Ungv. dialth. simpl. zijß.
opii thebaic. S. V. dissol.
gr. xv.
ol. lil. alb. ℥β.
M. & hypogastrium calidè inunge.

Clyster :

℞. Herb. mercurial. Mijsß.

D 2   men-

menthae MB.

coq. in s. q. aq. com. ad ʒviiij.

colat. adae

ol. Amygd. dul. ʒiʒ.

vitel. ovor. N. iij.

M. F. Clyster

qui pro necessitate injiciatur.

CAPUT X.

De Nimio Lochiorum Fluxu.

NOmine Lochiorum intelligitur apud Medicos ille sanguinis fluxus, qui naturaliter omnem partum vel abortum comitari, ac per dies plures vel pauciores subsequi solet; nam ut Hipp. l. i. de morb. mul. Arg. 89. notat: post partum plerumq; sanæ mulieri contingit, ut post puellæ partum in quadraginta duobus diebus diuturnissima purgatio fiat, extra periculum au-

autem est etiam, si viginti quinque diebus purgetur, post masculi vero partum purgatio diuturnior fit in triginta diebus, extra periculum etiam est, quæ viginti diebus contingit.

Fiunt autem lochia copiosiora vel diuturniora, si puerpera cibum vel potum assumat multum calefacientem, si ob partum difficilem adhibuit medicamenta valde spiritiosa, si ex natura sua sanguine tenuiori calidiorique est turgida, potissimum tamen juxta Hipp. loco cit. Arg. 58. Contingit hoc, si uteri amplioris osculi fuerint, & venæ quædam ruptæ sint, quæ sub uteros tendunt, præ violentia egressus ipsius foetus.

Inter cætera symptomata, quæ sibi conjuncta habere solent, febris & rigor habebit ipsam tenuis, & calor

lor per totum corpus, aliquando etiam horror, & cibi fastidium, & omnino abominabitur, & tenuis erit, ac debilis & pallida & tumida. Idem ibidem. Quibus si animi deliquium aut convulsio accedat, res in angusto est.

Occurritur in tempore convenienti situatione agræ. Hipp. de locis in homine Arg. 63. *Lecti autem partes à pedibus altiores esse oportet, ut nè declinatio fluxui facilitatem præbeat.* Deinde Venæsectione in brachio celebratâ, ut ratione vacui in partibus superioribus facti, sanguinis ad uterum impetus cohibeatur; tandem medicamentis incrassantibus & adstringentibus vel intrò assumptis vel forinsecus applicatis, quæ talia esse possunt:

Mix-

Mixtura.

℞. Aq. bursa pastor.
plantag. aa. ℥℔.
centumnod.
equiseti aa. ℥j.
Magnet. pr. æp. ℥℔.
sang. dracon.
lap. hæmat. aa. gr. viij.
laud. opiat. gr. j.
Syr. de pilosella ℥iij.
M.

vel

℞. Aq. rub. id. ei
papa v. errat. aa. ℥j.
lactuc. ℥℔.
tinct. Stis adstring. ℥℔.
diacod. simpl. ℥iij.
M.

Epithema pro regione pubis.

℞. Fol. quercus
millefol. aa. Miß.

D 4

myr-

myrtillor. nost.

santal. rub. aa. ʒβ.

fl. Balaust.

rosar. rub. aa. ℞β.

aluminis Rochæ ʒβ.

coq. in s. q. aq. com. ad medias.

Pessus :

℞. Rad. symphyt. maj. ʒij.

trochisc. de Carabe ʒj.

succi hypocist.

flor. Balaust. aa. ʒβ.

cum alb. ovi F. Pessus

panno serico involvendus.

CAPUT XI.

De Lochiorum Suppressione.

Quemadmodum Lochia subinde copiosius justò prorumpunt, sic nonnunquam etiã parcius fluunt, aut in totum suppressuntur.

muntur, idque potissimum ex duplici causâ :

Primò, quando sanguis crassior aut glutinosior existit, & sic vasa uteri obstruendo sibi ipsi viam præcludit.

Secundò, quando ipsa vasa & uterus, vel propter subitaneum terrorem, vel frigus admissum, sese corrugant, contrahuntque arctius, & hoc modo contenti sanguinis effluxum intercipiunt.

Quidquid horum fiat, symptomata haud levia subsequi certum est ex Hipp. l. de natura mul. Arg. 9. Si ex partu non fuerit purgata, tumet venter, & crura, & rigor ac dolor in venterem ac lumbos tenet, quandoque etiam ad viscera ascendit, & animo linguitur, atque hæc patitur incipiente morbo. Et lib. 1. de morb. mul. Arg. 20. Cum

mulieri aut partus purgamenta non fuerint purgata, aut menses non prodierint, aut etiam uterus durus fuerit, dolor habet lumbos & lateris mollitudinem & inguina & femora, & pedes amarè dolet, & venter attollitur, & horrores per corpus discurrunt, ex talibus autem fiunt febres acutæ. Item eodem lib. Arg. 50. Si verò processerit ad caput, thoracemq; ac pulmonem, fit enim & hoc, moriuntur sæpè statim, si detineatur ac firmatur, si verò probè exeat per os aut per nares, sana evadit.

Verùm non hæc sola, sed & plura alia mala accedunt; nam sicut lochiorum sanguis in utero præter naturam subsistens, abdomen tumidum relinquit; Sicut idem fermentativo & consequenter expansivo suo motu, membranas
uteri

uteri & vicinarum partium tendens, dolores varios excitat; Sicut heterogeneitate suâ totam massam sanguineâ præternaturaliter effervere faciens, febrem continuam accendit; sicut ruptis venis sese in tracheâ ramulos effundens, hæmoptoën producit; sic etiam quatenus corruptis suis effluviis fermentum stomachale inficit, nausea & inappetentiam generat; quatenus vapores acres & adustos ad fauces & os transmittit, sitim causat; quatenus acidis suis particulis fibras nerveas vellicat, atque contentos in iis spiritus in motus inordinatos cogit, convulsiones accersit; quatenus tandem temporis tractu totum sanguinis alveum variè depravando, innato cordis igni, debitum pabulum eripit, animi deliquia & mortem inducit.

Quo-

Quoad remedia, si morbus à frigore aut terrore provenit, nihil aptius est, quàm sudorifera ex volatilibus parata; cæterum conveniunt pleraque, quæ suprà ad menses movendos laudata sunt, & sequentia:

Mixture.

℞. Aq. serpilli
origani aa. ℥j.
matricariæ
hysteric. c. castor. aa. ℥ß.
Extract. Melissæ ℥ß.
Sal. Junip. gr. xxxv.
ol. myrrhæ gr. iij.
Syr. de cinnam. ℥ß.
M.

Decoctum.

℞. Rad. Vincetox.
Cyperi rot. aa. ℥ij.
fol. agrimon.
artemisiæ

Me-

melissæ

puleg. aa. Mß.

sem. aneos

rutæ aa. 3ß.

fl. chamom.

matricariæ aa. P. ij.

Caryoph.

Mact. aa. ʒj.

coq. in s. q. vini albi ad ʒi-v.

vel ʒvj.

In colatura dissolve

Extract. Castor. gr. ʒj.

Sacch. alb. q. s. M.

Sacculi.

ʒ. Rad. althææ

malvæ

aristol. rot.

angelic. aa. ʒj.

fol. puleg.

Sabinæ

tanaceti

Mercurial. aa. Mij.

D 7

sem.

Sem. lini

foenigræc. aa. ℥j.

fl. chamom.

sambuci aa. P. ij.

Conscindantur omnia & contundantur, ac duobus sacculis interpassandis imponantur, qui in æq. part. vini & aq. coquantur, & hypogastrio calidè superponantur alternatim.

Commendat idem Hipp. l. i. de morb. mul. Arg. 101. pessaria his verbis: *Mercurialē tritā in lana apponito, aut artemisiam tritā similiter subdito.*

His accedit venæsectio in pede instituta, imò ego in binis mulieribus, aliis omnibus nihil proficientibus, per venæsectionem eamque largam & repetitam in brachio celebratam, lochiorum fluxum feliciter supplevi, quæ proinde

de præ reliquis locum habere potest & debet, ubi jam præsens febrilis calor ulteriorem calidorum usum dissuadet.

CAPIT XII.*De Mola.*

MOla, quam alii à voce græca *μύλη* deducunt, quæ inter alia carnem informem & inutilem in muliebri utero conceptam significat; alii à Persico vocabulo *Molin*, quod carnis parturitionem denotat; strictè accepta est massiva carnea modò sic, modò aliter figurata, non post quamcunque excoriationem aut exulcerationem, sed post carnalem cum viro copulam, in utero muliebri enata.

Sic docet Hipp. in tribus locis. Nam l. 1. de morb. mul. Arg. 88.

&

& lib. de Steril. Arg. 20. ait: *Mola* porrò conceptus causa hæc est, cum multi menses modicum & morbosum semen conceperint, neq; foetus re-ctus fit, & venter plenus est, velut prægnantis. & l. 2. de morb. mul. Arg. 62. Si mola ipsa innascatur à crassa genitura intus retenta &c.

Causæ proindè illius potissimum videntur esse sequentes: prima, particularum præcipuarum ad foetus formationem (*Ovi muliebris foecundationem*) in semine requisitarum defectus, aut ab aliis heterogeneis irretitio, quod Hipp. modò citatus per semen paucum & morbosum innuit. Altera, textura feminis (*ovi muliebris*) vel densitate vel aliâ particularum componentium pravâ situatione perversa & irregularis, atque hætenus perversæ tantùm & irregularis

laris nutritionis capax, quod Hipp. in secundo textu per genituram crassam intelligere videtur.

Est in suo principio cognitu valdè difficilis, quia veræ imprægnationi multum affimilis, progressu tamen temporis, si solitaria est (conjungitur enim interdum etiam foetui) sequentibus signis discerni poterit: 1. Quòd menses plerumque fluant, licèt diminutè. 2. Quòd ferè dolorè punctorium, circa regionè uteri, comitem habeat. 3. Quòd pressa cedat, & sibi relicta in consuetum locum redeat. 4. Quòd instar globi versùs pubè potissimùm vergat. 5. Quòd maminae quidem turgeant, genuinum lac verò non producant. 6. Quòd non moveatur, nisi fortè ex accidenti ad motum prægnantis, unde quidem aliquando de

de motu somniant prolis avidæ mulieres, sed ubi alius ventri manum imponit, nihil deprehendit. 7. Quòd accedente partûs tempore nullus partus sequatur, quin sæpè ad plures annos, imò dies vitæ gestetur, sæpè etiam in atrophiam vel hydropem ægram præcipitet.

Audiatur Hipp. lib. I. de morb. mul. Arg. 88. & lib. de steril. Arg. 20. suprâ citatus sic pergens: *Nihil autem in ventre movetur, neq; lac in mamis generatur, mamæ autem turgidæ sunt, hæc itaq; ad duos annos, sæpè etiam tres, sic habet, Et si quidem una caro fiat, mulier perit, neq; enim fieri potest, ut superstes maneat, si verò plures, erumpit ipsi per pudendum sanguis multus ac carnosus, Et si hoc moderatè fiat, servatur, sin minus à fluxu correpta*

pta perit, & morbus quidem talis est, iudicare verò oportet ex plenitudinis mole, & quòd in ventre non moveatur, nam mas trimestris, foemina quadrimestris motum habet, postquam igitur tempore hoc prætergresso non moveatur, nimirum hic morbus est, est autem hoc magnum signum, quòd lac in manibus non generetur. Hanc igitur maxime quidem non curato, aut certe cum prædictione; & primum quidem totum corpus foveto, deinde per sedem clysterem adhibeto, quo sanguis multus erumpat, fortassis enim quod compactum est commoveris, (id quod foetus esse putatur) muliere à pharmaco calefactâ, sed & utero colluito, quo sanguinem educas, sin minus, subdititiis utatur è buprestis & dictamnium creticum in vino bibat, sin minus, castoris

te-

testem, & retro cucurbitam ipsi ad
 laterum mollitudinem affigito, &
 plurimum sanguinem detrahito;
 atq; hoc maxime conjecturâ viri-
 um ipsius factâ.

Ex his præter prognosin etiam
 remedia patent, nimirum fomen-
 ta (quibus æquiparandi infessus &
 balnea) clysteres acres & calefaci-
 entes, injectiones emenagogæ in
 uterum, pessi emenagogi, emena-
 goga per os assumptâ, & larga san-
 guinis detractio, de quibus omni-
 bus passim in hoc libello
 dictum.

CAPUT XIII.

De Passione Hysterica.

NON tantum à Veteribus sed plerisque etiam Recentioribus adnumeratur uterinis passionibus etiam illa, quæ à speciali symptomate strangulatoria seu suffocatoria appellatur, & dicitur per excellentiam Passio Hysterica seu uterina, quamvis *ὑστερα* apud Græcos potius secundinam, quàm uterum significet.

Ab aliis quidem, quòd à semine retento & corrupto eam produci credant, immemores, quòd plurimæ corripiantur etiam in matrimonio positæ, ac frequenti coitu omne (si quod ipsis inest) semen superfluum effundentes, & contra sæpius non afficiantur virgines

gines & viduæ vitam verè castam
agentes.

Ab aliis, quia sanguinem men-
struum retentum & malè affe-
ctum accusant, non observantes
promiscuè hoc malo laborare, &
quibus menstrua naturaliter flu-
unt, & quibus non fluunt, quibus
ob teneram ætatem nondum eru-
perunt, & quibus completis annis
jam penitus disparuerunt, quin &
viros, sanguine menstruo utique
totaliter carentes.

Ego ad Epilepsiam non ineptè
reduci posse judicarem, tum ob
symptomatum, quæ inferre solet,
cum illis, quæ sunt Epilepsiæ, simi-
litudinem, quam pridem agnovit
Hipp. l. 1. de morb. mul. Arg. 18.
dicens: *Ubi verò ad hepar & præ-
cordia fuerint uteri, & strangulã-
rint, mulier albus oculorum partes*
sub-

subvertit, & frigida fit, sunt autem
& quæ livida sunt, quædam etiã
dentibus frendent, & saliva ad os
fluunt, & similes sunt his, qui ab
Herculeo morbo detinentur. Tum
quia melancholicas ferè invadit,
at secundum Hipp. l. 6. de Popul.
S. 7. in fine, atrabilarii etiam comi-
tiali morbo corripiti solent plerumq;
& vicissim comitiales fieri solent
atrabilarii. Tum quia omnia re-
media, quæ epilepticos juvant,
hic quoque prodesse observantur,
& vicissim.

Hujus paroxysmum aliquando
præcedunt oscitationes, pandicu-
lationes, mentis torpor, murmura
abdominis, ructus, nausea &c. Ali-
quando ex improvviso ingruit.
Hipp. de nat. mul. Arg. 3. Si uteri
ad hepar accesserint, muta derepen-
te fit, & dentes conserit, & color ni-
ger,

ger, patitur autem hæc derepentè cum sana est. Sed & in terram prolabitur, sensus tam externi quàm interni deficiunt, oculorum partes subvertit, sensus strangulationis adest, & in variis abdominis locis globi cuiusdam perceptio, adest & sopor, spuma in ore, sæpè respiratio ad sensum abolita, pulsus obscurus & insensibilis, motus convulsivus, cordis palpitatio, interdum deliria, vomitus, capitis & colli dolor, extremorum refrigeratio &c. quæ tamen omnia multum variant, pro causæ morbificæ varia intensiōe, copia, ac in diversis corporis partibus præsentia.

Est autem causa hujus mali humor acidus, in hac vel illa abdominis parte collectus, & vel propriâ, ut ità dicam, maturatione,
vel

vel à causâ aliquâ externâ in motum actus, quo aut emissis ad varias & præsertim nervosas partes acidis effluviis, aut ipse cum lymphâ aut sanguine eò raptus, enumerata symptomata producat.

Per quod tamen uterus quasi semper & omninò insons non excluditur, quin imò fieri potest, ut in substantia sua laxa ac spongiosa glandulosaque, sicut sanguinem menstruum, ità humores alios vitiosos & acidos frequenter accumulet, nec etiam obstare quidquam videtur, quin sicut in aliis corporis partibus, puta ventriculo, pancreate, hepate, liene, &c. ità etiam in utero, epilepsia, interdum suam habere possit; quin nec retentum ac malè affectum sanguinem menstruum aut semen ex causarum numero rejicio, (post inventa ova mulierum, de liquo-

E

re

re seminali vaginam uteri in coitu humectante intelligi potest) quæ variis modis etiam corrumpi & acescere posse non dubito; ast universalis uteri culpa tum ob rationes insinuatæ, tum quòd in sectione cadaverum sæpius secundum omnes suas partes sanus & illæsus inventus sit, negatur.

Humorem acidum autem peccare, ex sequentibus probatur:

Primò ex Hipp. de natura mul. Arg. 18. docente: *Cum verò ad præcordia uteri allapsi fuerint, suffocant, & ubi frequenter acida evomit, ad modicum tempus melius habet.* & l. 2. de morb. mul. Arg. 20. *Et cum ad præcordia allapsi fuerint, strangulant, & vomit pituitam acidam, & dentes stupescunt, & ubi vomuerit, melius habere videtur.*

Secundò, quia remedia passim adhiberi solita, velut *Ung. alc. cran.*
by-

human. coral. margarit. ebur. C. C.
lap. Bezoar, succinum, & tialia, quæ
singula sunt absorbentia; Rad.
Arist. rot. pæon. zedoar. levis. va-
lerian. lig. g-vajac. visc. quercin.
fol. meliss. artemis. menth. salu. ma-
joran. la-vend. Sem. Pæon. nigel.
rutæ, raphan. cymin. fœnic. anisi.
item nux moschata, macis, caryo-
phylli, cinnam. castor. quæ sunt me-
ra aromatica & sale volatili abun-
dantia, omnia ad humorem aci-
dum infringendum directa sunt.
Et Hipp. de nat. mul. Arg. 3. ait
Postquam autem resipuerit, phar-
macum deorsum purgans bibendum
dato, & lac asininum postea bibendum
exhibeto. Et lib. 2. de morb. mul.
Arg. 20. Serum caprinum coctum;
Quid autem acidum magis tem-
perat quam lac aut ejus serum?

Tertio, quia sive consideremus
dentium consertionem, quæ à con-

vulsione musculorum oculos moventium; sive sensum strangulationis, qui à convulsione musculorum laryngis; sive respirationem abolitam, quæ à convulsione musculorū pectoralium & diaphragmatis; sive globi in abdomine perceptionem, quæ à convulsione intestinorum aut mesenterii; sive vomitum, qui à convulsione ventriculi; sive cordis palpitationem, quæ itidem ab illius convulsione fit; primaria symptomata omnia à convulsione dependere videm⁹; ad hanc autem inducendam quid aptius humore acido? postquam particulis pungentibus constat, quibus ad partes nervosas stimulas & spiritus in motus inordinatos agendos nihil est efficacius.

Et hinc est, quod frequentius foeminas invadat, hæ enim cum plerūq; magis pusillanimes, moestæ,

sc.

sedentariæ, timidæ, ac crudorum, frigidorum, acidorumq; ciborum amantes, imò naturaliter viris ferè frigidiores sint, humorem acidum sibi accumulunt præ istis.

Medicamenta partim superius insinuata sunt, partim ex sequentibus Hippocratis textibus desumi possunt: *Aperto ore vinū odoratissimū infundito, & graueolentia naribus admo-veto, sub utero verò* (si causam in utero latere suspicio sit) *beneolentia, postquā autem resipuerit, pharmaciū infra purgans bibendum dato, & lac asininū postea bibendum exhibeto. De nat. mul. Arg. 3. Si uteri ascendentes suffocārint, funiculum lucernarium accensum exting-vito, & naribus adhibeto, quo fumum attrahat. ibid. Arg. 62. Mulieri, quæ ab uteri strangulationibus vexatur, aut difficulter parit, sternutatio accedens bonum.*

E 3

S. 5.

S. 5. aph. 35. Si ad cor allapsi uteri
strangulârint, viticis & pœoniae se-
men in vino bibendum dato. De nat.
mul. Arg. 32. Castoreum bibendum
dato. Ibid. Arg. 18. Sed & id quod
urinam ciet, lib. 2. de morb. mul.
Arg. 83. juxta quæ in Paroxysmo
tales vel similes formulas compo-
nere non abs re erit :

℞. Aq. Menth. ʒiβ.

epilept. Lang. ʒβ.

C.C. usti pr ap.

Magist. Ung. Alcis aa. ʒj.

essent. Castor. ʒj.

ol. succin. gut. iij.

Syr. de artemis. comp. ʒij.

M.

vel

℞. Aq. ciñam. cum vin.

hyst. c. castor. aa. ʒj.

cretæ colon. ʒj.

laud. op. gr. j.

Syr. de Melissa ʒβ.

M.

vel

vel ℞. Aq. puleg.

Matricar. aa. ℥j.

Theriacal. simpl. ℥℞.

Magist. cran. human.

Juccin. alb. aa. ℥j.

Extract. Myrrhe

visci q. aa. ℥℞.

ol. caryophl.

carvi aa. gut. ij.

Syr. de cinnam. ℥iij.

M.

vel ℞. Rad. aristol. rot.

levis. aa. ℥j.

sem. viticis

pœon. aa. ℥℞.

M. F. Pulvis.

detur cum vino Hispanico.

Extra paroxysmum purgantia, di-
uretica, & acidum emendantia in-
finuata (inter quæ magni nomi-
nis decoctum lig. gvajac. ♂tialia
& lac) usurpanda erunt, quorum
formulæ passim in hoc libello ex-
tant;

tant; si verò aliquando à retentione atque corruptione sanguinis menstrui aut liquoris seminalis morbus proveniat, modò enumeratis medicamentis, ibi quæ menstrua pellunt, hìc quæ seminalis materiæ generationem remorantur, vel evacuationē promovent, addenda erunt.

CAPUT XIV.

De Sterilitate.

Sterilitas mulieris est ejusdem Sin ætate ad generationem habili constitutæ, & consuetudine viri sani & fœcundi debitè utentis, in utero concipiendi incapacitas.

De hac, siquidem per se morbus dici vix possit, sed potiùs aliorum morborum soboles, sufficiat pro coronide præcipuos Hippocratis textus adducere, in quibus illis causas & signa solum modò recensere, his enim

nim

nim intellectis, cura sese spontè
insinuabit:

Si genituram non suscipiat mulier,
mensibus secundum naturam prode-
untibus, membrana præposita est, (fit
etiam aliis de causis) cognosces autè,
ubi digito obicem contigeris. l. 1. de
morb. mul. Arg. 35.

Et si omninò conclusum fuerit os
uterorum, neq; sic concipiet. de Ste-
ril. Arg. 1.

Neq; si recens conclusum magis
fuerit, quàm oportet. ibid.

Et si magis quàm convenit uteri
hiarint, neq; sic prægnans fit. ibid.
Arg. 3.

Et si os uterorum ex pudendo ex-
ciderit, neq; sic concipit. ibid. Arg. 5.

Si os uterorum omninò a-versum
fuerit à pudendo, non concipiunt.
ibid. Arg. 1.

Si verò præter naturam mulier
fuerit crasse facta, in ventre nō con-
cipit,

cipit, nam omentum crassum ac multum incumbens os uterorū depri-
mit, & genituram non suscipiunt.
ibid. Arg. 15.

Quamdiu sanè ulcus in ventre
habuerit, non concipit. ibid. Arg. 2.

Si verò pauciores, quàm debeant,
menses prodeant, neq̄ sic prægna-
ns fit. ibid. Arg. 4.

Et siquidem naturâ mulier mul-
tos menses demittit, sterilis fit. ibid.
Arg. 5.

Imò quidquid in mensibus mali in-
est, hæc auferre oportet, quum vi-
delicet pituitosi sunt, & pelliculosi,
& saniosi, & stenues, aut albi, & gru-
mosi, & cum nigri sunt, & carbun-
culosi, aut caliginosi, aut acres, falsi,
turbati, purulenti: hæ omnes causæ
tollendæ, prohibent enim in utero
conceptum. l. 1. de morb. mul.
Arg. 24.

Concipit autem in ventre, neq̄ ea,
que

quæ humiditatem habet, neq̄, quæ re-
siccata est. de superfoet. Arg. 33.

Si leues fuerint uteri, contingit
autem hoc & ex natura quibusdā,
& si ulcera innata magnas cicatri-
ces reliquerint, si leues igitur fue-
rint uteri, mulier in ventre nō con-
cipit. de Steril. Arg. 2.

Cæterum si mulier non concipit,
scire autem expedit, num conceptura
sit, vestibus undiq̄, obvoluta per in-
ferna suffitum apponito, & si odor
quidem ad nares & os usq̄, per cor-
pus tibi pervadere videtur, ipsam
non ex sese infæcundam esse scito.
S. 5. aph. 59. Vel alii caput integrū
derasum appone, & vide an per os
oleat. l. 1. de morb. mul. Arg. 105.

Butyrum & lac mulieris masculū
alentis bibendum dato, & si eructa-
verit, concipiet, sin minus, non. de
Steril. Arg. 6.

Porro ex mulieribus, quæ magis
aut

108 Caput Decim. quartum de Steril.

aut minus in utero concipere solent,
ita considerationem facere conve-
nit: primum quidem specierum, par-
tæ enim ad conceptionem præstan-
tiores sunt majoribus, tenues crassis,
albæ rubicundis, nigræ lividis; quæ
item venas conspicuas habent, meli-
ores sunt, quàm quibus non apparēt,
carnem autem uberiorē habere ani-
culæ, malum est, mammas autem
tumidas & magnas, bonum.

l. 2. prædict. Arg.

31.

F I N I S.

O. A. M. D. G.

165543

X26173 M

VOTZ

12

Inches
Centimetres

Farbkarte #13

B.I.G.

PHILIPPI
FRAUNDORFFER,
i. & Med. Doctoris, & in
Marchionatu Moraviae Physici
Provincialis,
Opusculum
DE
MORBIS
MULIERUM,
Ad
sententem Recentiorū
nstructum, & pluribus
selektoribusque Hippocratis
textibus munitum.
NORIMBERGÆ,
pensis JOHANNIS ZIEGERI
ANNO M DC XCVI.

